

12 HAZİRAN

DÜNYA ÇOCUK İŞÇİLİĞİ İLE MÜCADELE GÜNÜ (2019)

Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization; ILO) 2002 yılında, dünyada gittikçe artan çocuk işçiliğine karşı farkındalık yaratmak ve çocuk işçiliğine engel olmak amacıyla 12 Haziran gününü Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü olarak ilan etmiştir. ¹ Çocuk işçiliğinin etkili bir biçimde kaldırılması, ILO'nun 1919'da kurulduğu zamanki ilkelerden biridir ve o zamandan beri temel amaçlarından biri olmaya devam etmektedir. 2019 teması ise "Çocuklar tarlada çalışmamalı, hayal kurmalı!" olarak belirlenmiştir.²

"Çocuk işçiliği" terimi, çocukları; çocukluklarından, potansiyellerinden ve onurlarından mahrum bırakan, fiziksel ve zihinsel gelişime zarar veren iş olarak tanımlanır. ³ Asgari Yaş Sözleşmesi (1973), En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi (1999), ve ILO'nun Çocuk İşçiliği Programı; çocuk işçiliğini etkili bir biçimde kaldırmayı amaçlamaktadır.⁴ ILO'nun çocuk işçiliğinin kaldırılmasına ilişkin programa son yıllarda daha fazla ağırlık verilmeye başlanmış ve konuyla ilgili ilk Küresel Rapor'dan bu yana önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.⁵

Dünya çapında 5-17 yaşları arasında 218 milyon çocuk çalışmaktadır. Bunların 152 milyonu çocuk işçiliği mağduru olmakla birlikte; 73 milyonu doğası ya da yapıldığı koşullar bakımından tehlikeli olan işlerde yer almaktadır. Çocuk işçilerin yarısına yakını (72,1 milyon) Afrika'da; 62,1 milyonu Asya ve Pasifik'te; 10,7 milyonu Amerika'da; 1,2 milyonu Arap Ülkeleri'nde, 5,5 milyonu Avrupa ve Orta Asya'da çalıştırılmaktadır. Dünyada 42 milyon 12-14 yaşlarında, 37 milyon 15-17 yaşlarında çocuk işçi olup, 73 milyon çocuk 5-11 yaşları arasındadır. 152 milyon çocuk işçinin 88 milyonu erkek, 64 milyonu kızdır. Çocuk işçiliğinin %71'i tarım sektöründe, %17'si hizmet sektöründe, %12'si sanayi sektöründe görülmektedir.⁴

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde bulunan Hedef 8.7; zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesini içermektedir.⁶

¹ [Internet] <https://www.un.org/en/events/childlabourday/index.shtml> Erişim: 10.06.2019.

² [Internet] https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_672566.pdf Erişim: 10.06.2019.

³ [Internet] <https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm> Erişim: 10.06.2019.

⁴ [Internet] <https://www.un.org/en/events/childlabourday/background.shtml> Erişim: 10.06.2019.

⁵ [Internet] <https://www.un.org/en/events/childlabourday/action.shtml> Erişim: 10.06.2019.

⁶ [Internet] <https://www.un.org/en/events/childlabourday/> Erişim: 10.06.2019.

Bu doküman Dr. Şebnem Aydoğdu Boğa, Dr. Kübra Gündüz Cebeci ve Dr. Tuğba Demir tarafından Prof. Dr. Hilal Özcebe danışmanlığında 11.06.2019 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Aydoğdu Boğa Ş, Gündüz Cebeci K, Demir T, Özcebe H. 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği Günü, HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi (2018/2019-53)

[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 12.06.2019.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2018/2019-53)

Çocuk işçiliğinin temel nedenleri yoksulluk ve yetişkin işsizliğidir. Çocuk işçiliği, tüm önleme çalışmalarına rağmen önemli bir sorun olma özelliğini sürdürmektedir. TÜİK tarafından gerçekleştirilen 2012 yılı Çocuk İşgücü Anketi sonuçlarına göre, Türkiye’de 6-17 yaş aralığında toplam 15 milyon 247 bin çocuk (%5,9) bulunmaktadır. Okula devam etmeyen çocukların yaklaşık %35’i ekonomik faaliyetlerde çalışmaktadır ve çalışan çocukların %50,2’si ise okula devam edememektedir.⁷ Ülkemizde 2016 yılı hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre ise, 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %20,8 ve istihdam oranı % 18’dir. Ayrıca 2016 yılında erkek çocukların işgücüne katılım oranı %27,8, kız çocuklarınkı ise %13,4 olarak yer almaktadır.⁸ Bu durum çocuk işçiliği ile mücadelenin katılımcı ve kapsamlı politikalarla yürütülmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. 2023 yılında özellikle sanayide ağır ve tehlikeli işlerde, sokakta ve mevsimlik gezici geçici tarımda gerçekleşen çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin tamamen ortadan kaldırılması, diğer alanlarda çocuk işçiliğinin %2’nin altına düşürülmesi beklenmektedir.⁹

Yoksulluk, çocuk işçiliğini önlemek amacıyla öncelikle ele alınması gereken ekonomik ve sosyal bir sorundur. Özellikle ailelerin, ekonomik açıdan güçlendirilmesi çocuk işçiliğini önlemede son derece önemli bir unsurdur. Bu nedenle daha çok aile bireyinin istihdam edilmesine olanak sağlayacak projelerin uygulamaya konulması ve çocuklarının çalışması riski bulunan ailelere gelir yaratıcı, yoksulluğu azaltıcı etkinliklerde ve finansman kaynaklarına ulaşmada öncelik tanınması gerekmektedir.¹⁰

Her türlü çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik bütüncül yaklaşımın bir parçası olarak çocukların tehlikeli işlerde çalıştırılmasının önlenmesine öncelik verilmelidir. 18 yaşın altında olan ve tehlikeli olarak belirlenmiş işlerde çalışan tüm çocuklar bu işlerden çekilmelidir. Şayet iş, doğası nedeniyle tehlikeliyse veya genel ya da ortamdan kaynaklanan bir risk varsa, çocuk işyerinden tamamen uzaklaştırılmalıdır. Temel hedef çocuklar asgari çalışma yaşına erişmedikleri her türlü işten çekilmeli ve nitelikli eğitime erişim kazanmalıdırlar.¹¹

⁷ [Internet] <http://www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf> Erişim: 10.06.2019.

⁸ [Internet] https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/istatistik/istatistiklerle_cocuk_2017.pdf Erişim: 10.06.2019.

⁹ [Internet] <http://www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf> Erişim: 10.06.2019.

¹⁰ [Internet] https://www.ailevecalisma.gov.tr/medias/11752/cocuk_isciligi_rev_23032017.pdf Erişim tarihi: 10.06.2019.

¹¹ [Internet] https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_627043.pdf Erişim: 10.06.2019.

Bu doküman Dr. Şebnem Aydoğdu Boğa, Dr. Kübra Gündüz Cebeci ve Dr. Tuğba Demir tarafından Prof. Dr. Hilal Özcebe danışmanlığında 11.06.2019 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Aydoğdu Boğa Ş, Gündüz Cebeci K, Demir T, Özcebe H. 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği Günü, HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi (2018/2019-53)

[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 12.06.2019.